

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

ORBIS TERRAE TYPVS.

RVm ex naturæ necessitate ordo semper requirat generalia particularibus anteponere, totumque parti, ad maiorem oblatæ rei intelligentiæ, hac eadem & ego deuinatus lege huic primo nostræ geographiæ ac septentrionalium terrarum tomo, vniuersalem orbis terræ typum, eiusque quatuor partes, Europam, Africam, Asiam & Americam, quo fœlicius rem prosequar, præponere debui: & singulis quoq; deinceps tomis consequentibus, vt is etiam perfectum semper habeat opus, ac totius vniuersi descriptionem, nec hac vtili speculatione priuetur, qui vel suæ tantum patriæ delineationem sibi comparauerit. Iucunda etenim est & maximopere necessaria generalium contemplatio, ei qui vel minimam mundi & naturalium rerum cognitionem habere cupit. Si enim libeat considerare, quis solis ortus vel occasus, quæ causa æstatis vel hyemis, vnde inæqualitas dierum & noctium existant, quid denique & quo in loco natum, propagatum, actum, gestum, mutatum & conuersum iam inde à rerum conditarum primordio fuerit, id omne certe non aliunde melius, quam ex harum! quinque tabularum adiunctione sine omni periculo & honesta cum animi voluptate didiceris. Et quemadmodum nulli, quantumuis amplam habitationem nacto, sufficit, perspectas habere suarum ædium partes, vt sunt atrium, cella vinaria & penaria, culina, triclinium, cænaculum, cubiculum, conlaue, musæum, quo ijs commode yti possit, sed etiam in qua vrbis parte & platea domus eius sita sit, compertum ipsi esse necessarium & commodum est, ut hinc cognoscat statim, si in ciuitate tumultus vel incendiū oriatur, quam prope vel procul à periculo absit. Sic non minus iucundum vel necessarium nosse, qua in orbis parte habites, quos populos vicinos aut remotiores habeas, vt grassantibus belli calamitatibus, quo metu, quaque animi tranquillitate vti liceat, scire queas. Denique cum Cosmographia sit lumen totius tam ecclesiasticae quam politicæ historiæ, & plus ex ea dicat ociosus spectator, quam ex longo molesto & sumptuoso labore peregrinator, qui crebro cœlum tantum, non autem animum mutat: parum virilitatis ex ea capias, si tabulis particulatibus generales non adiunxeris. Sunt autem hæ generales tabulae collectæ ex magna orbis terræ descriptione (cuius etiam initium longitudinis, vel primi meridiani positione in singulis sequuti sumus) Et ex magna Europa mea quas Duyburgi edidi. Et quamuis per omnia non respondeant his postremis tabulis geographicis nostris, tum in gradibus longitudinis, tum in gradibus latitudinis, differentia tamen illa tam est exigua, in tam generalibus descriptionibus, vt vix discerni queat. Finito autem opere (Deo volente dabimus perfectiores & cum toto operæ magis conuenientes, quas etiam separatim excudemus, vt præmissarum loco inseri possint si opus sit, nec emptiores fraudentur. Tu interim lector vale & fruere, ac huius tuæ habitationis ac tibi ad tempus tantum concessæ gloriæ, cum Poëta Buchanano diligenter considera, qui sic eam cœlestibus comparat, vt animos terrestribus ac rebus hisce caducis immersos extrahat, & ad altiora ac æterna viam ostendat.

Percipias rerum sit quantula portio, verbis
Quam nos magnificis in regna superba secamus
Partimur ferro, mercanns sanguine fusio
Ducimus exigua glebe de parte triumphos.
Illa etenim moles per se spectata seorsim
Magna quidem: si cum stellati regmine cœli
Componas, puncti instar erit, vel seminis, unde
Condidit inumeros senior Gargetius orbes.
Hac illa est hominum sedes, hac illa ferarum
Et volvrum domus: hoc angusto è carcere quantum
Surripit Oceani terra circumfluus humor
Quig, per Herculeæ irrumpens diuorta meta,
Europam Lybicis latè se iungit ab oris?
Adde huc clausa Arabum, quæq; artant aquora cā-
Hyrcanos: huc adde lacus laxas qz paludes, (pos

Et que precipiti labefactant lumina montes
Vertice, vel pigris stagnant immota lacunis.
Dumq; bac virapiunt, bac orbem gurgite mergunt.
Conditur exigua sub aquis pars maxima terra.
Quod supereft, magno velut insula parua profundo
Innatat: bac etiam quantum vel squalat arenis?
Vel tumet in vastos sine fruge, sine arbore montes?
Vel nimis ardet flammis? vel frigore torpet?
Vel iacet humano indocilis manus, cere culta,
Vel fœcunda malis animantium in finera succis?
O pudor, ô stolidi præcepis vesania voti?
Quantula pars rerum est, in qua se gloria tollit.
Ira fremit, metus examinat, dolor urit, egestas
Cogit opes ferro, insidijs, flamma atque veneno?
Scilicet & trepido feruent humana tumultu.